

Kaydırmalardan saçıntılara...



FATİH ÖZGÜVEN

Radikal Hayat / 11/07/2013

Galatasaray'dan Taksim'e uzanan iftar sofrası boyunca yürüdüyseniz, 'yeryüzüsofrası'nda oruç açanların oluşturduğu müthiş 'ırmağı' tek, kesintisiz bir plan halinde görmüş olmalısınız.

Ryan Gosling'inki hariç bu hafta dişe dokunur film yok. Zaten kaç haftadır yok. Onun yerine sokakta müthiş kadrajlar, dâhiyane kamera hareketleri, kendiliğinden oluşan mizansenler, Hollywood'u aratmayacak kalabalık sahneler, şık hareketler ve tabii her zamanki gibi olağanüstü replikler var.

Godard'ın 'Weekend'indeki traveling'i, Orson Welles'in 'Touch of Evil'inin dakikalar süren kesintisiz açılış planını, Gus van Sant'in 'Elephant'ındaki meşhur kaydırmayı unutun. Salı günü, ramazanın ilk iftarı Galatasaray'dan Taksim'in girişini tutan TOMA'ya kadar hiç durmadan yürüdüyseniz, 'yeryüzüsofrası'nda oruç açanların oluşturduğu müthiş 'ırmağı' tek, kesintisiz bir plan halinde görmüş olmalısınız. Bundan daha sinema bir şey yok. Sofranın sonundaki TOMA'yı ve isteksiz figüranlar gibi etrafta duran polisleri geçtiğinizde, meydanı dolduran beyaz örtülü belediye iftarı masalarını ve kutu kutu iftariyelikleri de görmüş olmalısınız. Son zamanlarda tarifsizce sahte bir evrensel maneviyatla içimizi bayıltan Terence Malick'e parmak ısırtacak sahicilikteki bu yeryüzüsofrası kaydırmasından sonra bu sahneyi görünce "Fellini, 'Amarcord" dedik, tabii sahenin her an bir CostaGavras filmine dönüşme potansiyeli olduğunu unutmadan.

'Pot' deyince, 'Potemkin Zirhlisi' ve ünlü merdiven sahnelerini çoktan geçtik galiba ama merdivenlerin dramatik imkânlarını değerlendirmek isteyen birileri her zaman çıkabiliyor. Beyaz masa ekibinden biri "Yeter artık geriye gidin!" diye bağırarak, dramatik bir infial içinde iki basamak tırmandı da. Sahne, tam 'Potemkin'den klasik bir Cüneyt Arkın filmi sahnesine dönüşecekti ki araya girildi. Bu haykırış bile 'geri'nin, yani parkın onu hak edenlere teslim edildiği anlamına geliyor herhalde. Eh, şehir kullanabildiğin kadar senindir. Ya da şehri kullanabildiğin kadar şehirlisin. Gezi Direnişi'nin en sevdiğim yanı bu. Şehri kullanmayı gerçekten öğrendik. Tabii müzeler de var. Özellikle sıcak yaz günlerinde loş, serin ve davetkârlar.

İstanbul Modern'de Erol Akyavaş retrospektifi var. Bir şey kaçırmayayım hissiyle iki kere gördüm Akyavaş'ı. Bir nevi geç kübizmden başlayarak taramalar-taramalar tarihiyle dev kaligrafik işaretler haline getirdiği, hatta dayanamayıp boyasına sim karıştırdığı harflere kadar bir debdebe vesvesesi, kuşkulu ve süslü bir mana dünyasından ötesini bulamadım. Illinois'deki hocası Mies'in öğrencilerine 'tuğla tuğla çizdirttiği' duvarlardan aldığı feyzle gerçekten tuğla tuğla çizdiği kaleleri, onlara kuşbakışı bakan kendisinin minyatüresellik vehmettiği ama çizgi roman karelerini daha çok andıran perspektifleri, batık kıvamına gelip dayanan renk kullanımını, bindokuzyüztaltmışlar Doğu Bloku afişi estetiğinde erotizmi gördümse de tat alamadım. Dahası, Türkiye modernizminin bu çocuğunun ezoterikadan erotikaya, oradan itikata uzanan yolda, iyi niyetli müze açıklamalarının dediğinin tersine 'vajinayı bir form olarak' yorumlama meselesinden çok, vajinalar ve etrafa açılmış kopuk uzuvlar aracılığıyla, bir çeşit muhafazakâr ruhun Kısakürek ya da Peyami Safa'dan da tanıdığımız çalkantılarına işaret ettiği duygusuna kapıldım.

Mies'e hocalığı bir 'credo-inanç' olarak dayattığı için kızan genç Akyavaş, yıllar sonra aynısını kendi dünyasının temel direği yapmış. Akyavaş Retrospektifi, İstanbul Modern'in 'bizim klasiklerimiz' dizisinden biri olmanın yanı sıra muhafazakârlığın zamanla nasıl hocana dönüşmekle ilgili olduğu üzerine ders niteliğinde. Tevekkeli Gezi'nin müthiş sloganlarından biri 'Cihat Burak'ın Askerleriyiz'di!

Büyük ve baskıcı bir manevi baba tarafından iğdiş edilip parçaların oraya buraya saçılacaksa Akyavaş'ın askeri olmayı kim ister! Gelsin Cihat Burak'ın kedileri! Gerçi Modern'de nefis bir genç fotoğrafçılar sergisi de var ki onu ayrıca yazacağım.